

Posudek BP Dany Haluškové *Čeština slovenských mluvčích*

Bakalářská práce Dany Haluškové, případová studie zkoumající češtinu dvou slovenských mluvčích, se objevuje již ve třetí verzi. Po dvou neúspěšných pokusech o obhajobu a výtkách směřujících v druhé verzi především vůči výzkumné části práce, se autorka rozhodla k výrazné změně a ve stávající verzi zkoumá pouze písemné projevy obou slovenských respondentů. K práci, jejíž vlastní text má méně než 50 stran, tak přibylo 230 stran příloh. Diplomantka se tak vyhnula problémům, které měla s analýzou a interpretací ústního projevu slovenských mluvčích, nicméně i v analýze písemných projevů nacházíme řadu sporných míst. Navíc některé otázky vznesené v minulých posudcích nadále přetrvávají – např. proč byli vybráni tito konkrétní mluvčí, kteří navíc po přibližně 15 letech života v ČR ovládají češtinu na velmi slušné úrovni, jaký je smysl přepisu rozhovorů s nimi apod.

Teoretickou část práce, která byla v minulém posudku již prohlášena za přijatelnou, autorka nechala prakticky beze změny. Je skutečně zarážející, že ještě ve třetí verzi práce se stane, že část textu (v podstatě odstavec) se na jedné straně opakuje (s. 10). Na s. 8 autorka klade rovnítko mezi dvojjazykovostí a bilingvismem, zatímco na další straně tvrdí, že dvojjazykovost je s bilingvismem (dvojjazyčností) v kontrastu. Diplomantka má také problém se správným zápisem přímých citací v textu, ale celkově se dá souhlasit s tím, že teoretická část nyní požadavky na bakalářskou práci víceméně splňuje.

V analytické části a chybové analýze textů se diplomantka inspiruje studii M. Čornejové a chyby člení do pěti kategorií: pravopis, hláskosloví a morfologie, vliv nespisovné (obecné) češtiny, lexikum a syntax a chyby ostatní. Chyby dále dělí na předpokládané a nepředpokládané. V této klasifikaci je ale řada nedůsledností. Např. unifikace koncovek v plurálu adjektiv (s. 29) má být řazena mezi chyby způsobené vlivem obecné češtiny, ne mezi chyby ostatní, spojení *všechny tvory* v nominativu (s. 35) není záležitostí lexika či syntaxe, nýbrž morfologie, podoba *praxy* (ak.) má být mezi chybami pravopisnými, případně morfologickými, nikoli ostatními, opakované narušování shody u M1 typu *Desítky klientů využilo nabídky úvěrů* a *Tři čtvrtiny účastníků plánuje akvizice* by mělo být sjednoceno v oddílu syntaktických chyb a možná i šíře komentováno apod. Tvar *rozumněl* (s. 22) není příkladem depalatalizace po reticích (snad je to přejato z Čornejové, ale pokud tomu tak skutečně je, má to být alespoň okomentováno jako chyba). Autorku bych také požádal o vysvětlení tvrzení, že „spisovná slovenština má s obecnou češtinou více podobností než se spisovnou varietou tohoto jazyka“, a také se zeptal na její pojetí hyperkorektnosti – proč jako hyperkorektní opakovaně klasifikuje tvar *přeci* místo *přece* a dále *řebříček* místo *žebříček*. Řada chyb, kterých se zkoumaní mluvčí dopouštějí, nesouvisí přímo s češtinou, ale spíš s nedostatkem jejich jazykového citu – stejné chyby by dělali i ve slovenštině (týká se to např. interpunkce, psaní velkých písmen, užití predikativního nominativu místo instrumentálu, skloňování číslovek). Tato skutečnost je myslím při vyhodnocení analýzy nedostatečně reflektována.

Je také paradoxní, že podobných chyb, které v práci u svých respondentů komentuje, se autorka při psaní textu sama dopouští, ať už jde o chybnou shodu u neuter (s. 43) či uvození vedlejší věty vztahným *čím* místo *čímž* (s. 26). Rovněž při analýze chyb opravuje chybný tvar zájmena *jenž* (*přidanou hodnotu, jenž nabízíme*) jiným chybným tvarem (*přidanou hodnotu, jež...*). Jinak je formální úroveň textu i přes několik překlepů snesitelná, rušivě působí několik případů, kdy autorka začíná větu spojovacím výrazem (*Kdežto termínem mistake označuje odchylku...* (s. 15); *A do svých osmnácti let žil v Prešově...* (s. 32)).

Z posudku je mišlím zřejmé, že ani třetí verze práce není zcela přesvědčivá. Je však možno konstatovat opět jistý pokrok a splnění elementárních standardů BP. Podle mého názoru může být práce předložena k obhajobě a při zdárném průběhu obhajoby klasifikována známkou *dobře*.

doc. PhDr. Jiří Rejzek, Ph.D.